

fatningerne af 1849 og 1866 gjort, og jeg tror, alle europæiske Forfatninger; men de have ikke alle været lige heldige, og jeg tror nok, man maa sige, at Forfatningen af 1866 har været ganske særdeles uheldig. I 1866 toa man nemlig Rigsretsspørgsmaalet op til ny Behandling. Det er en fuldstændig Misforstaaelse, naar Enfelte — og den Mening har jeg tit hørt fremsætte — tro, at Rigsretten blot er gaaet over fra Forfatningen af 1849 til Forfatningen af 1866 uden at blive Gjenstand for ny Behandling eller nye Overvejelser. Paa ingen mulig Maade. Den er helt iagennem forandret. Der er vist ikke en væsentlig Bestemmelse, der er den samme, selv om der er en vis formel Lighed i Ordene. Der er haade med Hensyn til den Maade, hvorpaa Retten er sammensat, og med Hensyn til Anklageretten foregaaet Forandringer i 1866; men det, man har glemt i 1866, det, man aabenbart ikke har havt Diet aqhent for, er det, som jeg vil betegne: Rettens politiske Opgave. Den er nemlig væsentlig en anden efter Forfatningen af 1866 end efter Forfatningen af 1849. Rigsretten paa den almindelige Valgret. Derfor kunde der slet ikke være Tale om Konflikter mellem Rigsdagens Afdelinger, det var noget ganske Utænkeligt efter Forfatningen af 1849. I hvert Tilfælde kunde der ikke tænkes Konflikter som dem, vi nu have, men maatte fortløbende Løberensstemmelser mellem Thingene; men da Landstinget ogsaa fremgik af den almindelige Valgret paa samme Maade som Folkethinget, kunde man sige sig selv, at Landstinget inden kort Tid og meget hurtigt altid maatte være et Udtryk for den samme politiske Grundopfattelse som den, der var Folkethinget, og det var ogsaa Tilfældet. Sunigrundlovens Landsting blev meget hurtigt sammensat paa en saadan Maade, at det havde samme politiske Farve som Folkethinget. Konflikt mellem Thingene var altsaa Noget, der var udelukket ved Sunigrundloven af 1849. Men i Stedet for Konflikter mellem Thingene var der meget betydelig Fare for Konflikter mellem Rigsdagen og Regjeringen. Det laa aldeles i Sagens Natur, i Rigsdagens ensartede Sammensætning, men navnlig i Traditionen. Vi kom lige ud af Absolutismen, der var stærkt Tilbøjelighed til bureaukratisk Reaktion, Grundloven blev nedtagen ikke uden Modstand, i de nyere Forhold var der Mæget, der kunde skabe reaktionære Bevægelser. Deri laa Faren. Det, det altsaa kom an paa her, hvor Modsatningerne, der skulde dømmes imellem, skulde holdes nede udenfor Grundloven ved Hjælp af Rigsret-

ten som den højere upartiske Instants, var de Modsatninger, som følge af Konflikter mellem hele Rigsdagen og Regjeringen, og til at løse denne Opgave var Sunigrundlovens Rigsret ganske fortrinlig stiftet. Sunigrundlovens Rigsret blev nemlig sammensat af Repræsentanter for Landsstinget og Repræsentanter for Højesteret, d. v. s. den blev indirekte hængt paa den almindelige Valgret og indirekte paa Kronens Valgret. Landsstinget fremgik indirekte af den almindelige Valgret Altsaa vare de, der bleve valgte ind i Rigsretten af Landsstinget, i Virkeligheden valgte af den almindelige Valgret, og hvad der gjælder om Landsstinget, gjælder jo, blot man sætter Kronen i Stedet for, om Højesteret, der valgtes af Kronen. Derigjennem vare altsaa i Virkeligheden begge Parter repræsenterede. De Parter, der kunde blive Konflikt imellem, nemlig den almindelige Valgret og Kronen eller Rigsdagen og Kronen, det er ganske det Samme, hvorefter man udtrykker det; det er ganske den samme Tanke. Imellem disse var Rigsretten den eneste påseende øverste Domstol, der kunde tænkes, fordi den netop repræsenterede lige- lig begge Parter, og samtidig var der skaffet tilveje et Moment af Uberegnelighed med Hensyn til Kjendelserne og Dømmene, som er ganske nødvendig, for at ikke Rigsretten skal begraderes til at blive et Middel i et af Partiernes Haand. Her havde vi for det Første en Valgperiode af flere Aar og en relativ temmelig betydelig Uafhængighed for Højesteretsdommerne af Regjeringen. Det var ikke muligt paa en eller to Stemmer at faskulere Resultatet med Dommere, der vare valgte paa saa lang Tid, og selv om der kunde gjøres en Del fra begge Parter Side for at regne det ud og sikke sig gennem nye Valg, gik Udvillingen saa rask, og var Valgperioden saa lang, at der altid blev et Moment af Uberegnelighed tilstede, og det maatte der være, naar det skulde være en Domstol, der virkelig skulde repræsentere begge Parter lige, og som var saa uafhængig, at begge Parter maatte være lige bange for at blive Gjenstand for dens Domme. Derved blev den til det, den skulde være, blev en Magt, som ved sin blotte Nærværelse var tiltrækkelig til at afholde Alle fra at gaa udenfor Forfatningens Forstaaelse. Dette Forhold blev naturligvis i Alarne snart efter 1850 ved Regjeringens tvetydige og dovhelte Stilling overfor Monarkiet og overfor Kongeriget noget forviklet; Rigsrettens, Anklagemagten og Ansvarets Betydning var i høj Grad konfunderet og forvirret. Men den egentlige, virkelige Forandring af Rigsrettens Stilling